

Kjære landsmøte, naturvernere og naturvenner.

For 23 år siden meldte jeg meg inn i Natur og Ungdom. Det var en onsdag i april, bare to år etter Tsjernobyl katastrofen. I avisene leste jeg om fisken som døde av den sure nedbøren, i dag er den på bedringens vei. Spraybokser med KFK gass som ødela Ozonlaget ble bannlyst og i Norge hadde vi fortsatt bare en TV kanal, NRK. Ronald Reagan var president i USA, Gorbatsjov var partisekretær i Sovjetunionen. Berlin muren stod og verden var i en kald krig.

Jeg husker godt jeg gikk på postkontoret med løpeseddelen hvor det stod: "Hvis ikke du hvem? Hvis ikke nå når?", og betalte 25 kroner for å bli medlem. Jeg meldte meg inn fordi jeg var bekymra for framtida, men jeg trodde problemene kunne løses, om vi ville. Det tror jeg fortsatt.

Da jeg for 16 år siden var blitt leder av Natur og Ungdom hadde vi sommerleiren vår på Utøya. Det var det store naturvernåret. Gjennom ei uke grillet vi politikere, skolerte oss i byråkratiets irrganger, spilte fotball og lekte. Naturvernforbundet hadde sitt landsmøte på øya i 1991, midt under den viktige oppkjøringa til verdens miljøkonferanse i Rio sommeren etter.

I fjor, da jeg sist var på øya holdt jeg holdt foredrag for engasjerte AUFere. Flere av dem satt i t-skjorter hvor det stod "We can be the great generation." T-skjortene minnet om Nelson Mandelas ord "Sometimes it falls upon a generation to be great. You can be that great generation". I dag kaller vi dem Utøya-generasjonen.

Troen på engasjementet, troen på at det nytter, er det vi først og fremst har til felles med de mange hundre som var på Utøya.

Det var noen av landets flotteste ungdommer som ble tatt fra oss 22. juli. 4 av dem var også aktive i vår ungdomsorganisasjon Natur og Ungdom. Det å bli drept for det du tror på er oss så fremmed og så fjernt.

I likhet med resten av landet har vi i ukene etter 22. juli grått, vi har sørget, vi har vist respekt og gitt trøst til de etterlatte og de berørte. Vi har sunget og vi har vært stille, stille. For de som mistet livet på Utøya og i Oslo lover vi ikke lenger ett minutts stillhet. Vi lover et liv i kamp.

For mange av de omkomnes kamper, er også våre kamper. Troen på at vi sammen kan gjøre verden til et litt bedre sted, den deler vi. Og mange av våre seire, er også deres seire. Vi har stått side om side, i mange av de store slagene – og det var med stolthet og glede vi i vår sammen kunne feire at Lofoten, Vesterålen og Senja fremdeles er oljefritt.

Seier i Lofoten

Det er en seier som vi skal være stolte av, som vi hadde jobbet hardt for. Varder ble brent fra Lindesnes i sør til Kirkenes i nord, fra Bergen i vest til Svinesund i øst. Fakkeltog gikk, skrei ble spist mot oljeboring i Kristiansand, leserinnlegg ble skrevet og ikke minst husker vi sommer, sol og masse folk med et glødende engasjement på miljøfestival i Lofoten, for fisken, mot oljen! Sydende folkeliv på torget i Kabelvåg, gamle og unge, barn og fiskere, alle kom de for å vise sin motstand mot at områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja skulle bli oljeindustriens nye lekestue.

I årtier har oljeindustrien stått på for å slå kloa i disse områdene. Men det var vi, fiskerne, Natur og Ungdom, Folkeaksjonen oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja, AUF og andre ungdomspartier som kunne feire.

Oljeindustrien har pengene og stor makt. De kan kjøre reklamekampanjer på størrelse med vårt totale budsjett. De kan bestille de rapportene de vil, arrangere de smøreturene og middagene de vil, men vi har engasjementet, følelsene, dugnadsinnsatsen og stå-på-viljen. Det avgjorde saken! Vi visste at vi hadde rett, vi visste vi hadde de beste argumentene – men denne gangen klarte vi også å vinne gjennom – vi *fikk* rett. Vi har skapt historie! Jeg er utrolig stolt av det engasjementet dere viste, alt arbeidet dere la ned. Gratulerer og takk til hver og en av dere.

Før regjeringa fattet sin beslutning sa de to Altaveteranene Alfred Nilsen og vår egen Per Flatberg: “Mye ser annerledes ut i etterpåklokskapens lys. Demningen i Alta, for eksempel.”

Alfred og Per minnet Stoltenberg på slagordet etter de dramatiske aksjonene i Finnmark, ”Aldri mer Alta”. Stoltenberg valgte ikke etterpåklokskapen slik Brundtland gjorde da hun få år etter utbyggingen innrømmet at den var unødvendig. Han valgte ”forkantklokskapen”, han satte ned foten.

For 30 år siden, 14. januar 1981, en iskald, mørk vintermorgen i Stilla, rett ved Alta, stod politiet oppmarsjert, klare til å fjerne tusen elvereddere, politiets reflekser blinket i flomlyset som brøt nattemørket. Megafonene hadde problemer med å bryte gjennom aksjonistenes sang for elva. Klokka elleve om kvelden var det over. Vinkelsliperne skar som kniv i smør gjennom lenkene.

I januar i år gikk jeg sammen Kjell Derås fra landsstyret i Naturvernforbundet på ski i Stilla. Kjell satt 14. januar 1981 på en høyde litt unna og så på politiets aksjon. I lomma hadde han nøkkelen til lenkene. Da alt var over kasta han den i snøen, i fortvilelse og sinne. Det var den vi leite etter i vinter.

Vi fant ikke nøkkelen, men etter å ha tenkt gjennom alt som har skjedd siden 1981, som en følge av aksjonene var vi enige om at det smertelige tapet egentlig er blitt en gedigen seier.

I 1989 åpnet kong Olav Sametinget, en av våre allierte i mange av de utfordringene vi står ovenfor. Det går en tråd fra Stilla til Karasjok der Sametinget står i dag.

Det er ikke få elver som har unngått rørenes tørrlegging fordi mange sloss mot demningen i Alta. I 2001, 20 år etter Alta slo statsminister Stoltenberg fast at tiden for de store vannkraftutbyggingene var over. Slik ble Alta starten på noe mer.

Seieren i Lofoten må også bli starten på noe mer. Ikke en enkelt seier. Vi må bruke seieren til å markere at det går en grense – selv for den norske olje- og gassindustrien. Og at den grensen er nådd.

For kampen mot oljeindustrien er langt fra over. Om Lofoten, Vesterålen og Senja er torskens fødestue er Barentshavet, inkludert det nå avklarte delelinjeområdet, dens barnehage: det er her fisken vokser opp. Likevel ble Barentshavet brukt av regjeringen som plaster på sårene til oljeindustrien etter nederlaget utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Blekket i delelinjeavtalen mellom Norge og Russland var knapt tørt da oljeletingen ble satt i gang i sommer. Regjeringen har også sluppet oljeselskapene enda nærmere Finnmarkskysten enn tidligere, og de kravene som skulle gjøre norske oljeregler i nord til ”verdens strengeste miljøstandarder” ble opphevet med et pennestrøk. Og midt i leia til hurtigruta, langs Helgelandskysten vil de slippe til oljeindustrien med sine borr og plattformer.

Det er sånn norsk oljepolitikk utvikler seg. Oljeborrerne settes i stadig mer sårbare havområder. De faglige rådene fra regjeringas egne fagorgan overkjøres stadig oftere. Oljeselskapene retter nå blikket nordover. De ser klimaendringene og smeltende is som muligheter, ikke trusler. Det er grotesk.

Det er på tide vi tar forskernes stadig sterkere advarsler innover oss. Skal vi klare å unngå de verste konsekvensene av klimaendringene må mer enn $\frac{3}{4}$ av de allerede oppdaga fossile energiressursene bli liggende. Hva er da vitsen med å sette i gang ny stor leitevirkosomhet slik vi har gjort i Barentshavet og langs Helgelandskysten? Hvorfor lete mer når vi allerede har funnet for mye?

I stedet for å se til USA og ta lærdom av oljekatastrofen i Mexicogulfen, ser det ut til at den eneste inspirasjonen olje- og energiminister Borten Moe har fått med seg fra Amerika, er Sarah Palins slagord ”Drill, baby, drill.”

Den ene dagen skal han redde Europa med å selge olje og gass til erstatning for kull. Den neste skal han åpne ei ny kullgruve på Svalbard slik at vi fortsatt kan forsyne de europeiske kullkraftverkene han la ned dagen før, med nytt skittent kull. På toppen av alt skal det bygges ut kraft over en lav sko. Det er ingen grenser for vekst. Borten Moe, du må innse at verden står ovenfor noen fundamentale utfordringer. Du kan ikke løse dem med mer av det som skapte dem.

Klima

For 8/9 år siden var jeg på besøk i en Masai landsby i Kenya. Det var i november og området var preget av sterk tørke. Masaiene som drev med kveg var fortvilte. Kyrne fikk ikke vann og døde. Regnet som skulle ha startet i september kom aldri. Om det var menneskeskapte klimaendringer som var skyld i tørken, er ikke mulig å slå fast. Men det vi vet er at klimaendringene vil gi mer tørke, og at de vil ramme de minst skyldige mest. Masaiene slipper knapt ut CO₂, men de står i første rekke når vi nå møter konsekvensene.

På Afrikas Horn utspiller det seg nå en tragedie. Hungersnøden er enorm. Tusener av mennesker rammes.

Krisen har mange årsaker; mangelen på regn i fjor høst ødela fjorårets andre innhøstingssesong. Og når regnmangelen fortsatte på vårsesongen så resulterte dette i svært magre avlinger, lavere etterspørsel etter arbeidskraft, elendige kår og økt dødelighet for husdyrene.

Heller ikke nå kan vi slå 100 % fast at det er menneskeskapte klimaendringer som er årsaken til tørken og hungersnøden. Vi veit bare så altfor godt at slikt blir det mer av om vi ikke får ned utslippene. Store deler av verden vil oppleve svikt i sine avlinger. Selv om verden ikke lider av matmangel i dag, bare en ufattelig skjev fordeling, kan vi komme i en knapphetssituasjon både som en følge av klimaendringene og som en følge av de store naturødeleggelserne vi driver med.

Da jeg meldte meg inn i Natur og Ungdom, var jeg overbevist om at vi kunne løse miljøproblemene. Men jeg skal innrømme at vi ikke ante vi ikke hvor alvorlige klimatrusselen var. Vi ante ikke hvor raskt den ville komme – eller at den skulle røkke ved så mange sider av vårt samfunn. Og den har endret Naturvernforbundets og miljøbevegelsens arbeid, tvunget oss til å tenke enda bredere. Men samtidig ser vi at slagordet fra våre gamle plakater ”Sjølberging, lågenergi og naturvern” fremdeles står seg.

Det kan synes som om viljen og troen på at vi kan løse problemet, er på vikende front. I 2007 fikk vi et historisk klimaforlik i Stortinget, utvilsomt med stort forbedringspotensial – men det var et avgjørende skritt i riktig retning. Partiene sloss om å være best, ikke dårligst. Klimameldinga som skulle vise veien, som skulle kutte utslippene, er igjen utsatt. Vi har mista noen viktige år på veien. Og debatten vil gå høyt fremover om hva klimameldingen skal inneholde.

Minst mulig, kan det se ut som LO mener. LO-leder Roar Flåthen sa i vår at mange av utslippskuttene her hjemme blir for kostbare og krevende.

LO lederen er redd for norske arbeidsplasser. Det er Roar Flåthens jobb å være redd for norske arbeidsplasser. Men som leder for en av Norges viktigste organisasjoner har han også ansvaret for å tenke på morgendagen; han har ansvar for å bidra til at norsk næringsliv kan gi folket arbeidsplasser om ti, tyve og tretti år. Det vil kun være mulig om miljøutfordringene tas på alvor.

Det kan synes som om løsningsoptimismen vi så for to år siden har fått seg en kraftig trøkk. Omstilling krever mye av oss, og selvfølgelig er det fristende for LO-lederen å kreve at noen andre enn oss skal gjøre jobben. Men hvem da, Roar? Og hvem skal betale prisen for manglende miljøpolitikk?

På sytti og åttitallet ble det stilt stadig strengere miljøkrav til industrien, til tross for heftige protester. Miljøkravene reduserte de skadelige utslippene og i dag er alle, også industrien, takknemlige for at kravene ble stilt. Miljøkravene la til rette for en mer framtidsretta industri.

Når Roar Flåthen gir opp å tenke langsiktig, er det du, Jens, som leder for partiet med slagordet “Arbeid til alle”, som må gjøre det.

Arbeid til alle gjelder jo ikke bare meg og dere, det gjelder også arbeid til våre barn og barnebarn.

Din viktigste jobb nå er å bygge framtidens arbeidsplasser.

I kampen mot klimaendringene er energieffektivisering det klart viktigste tiltaket. I tillegg til å redusere utslippene sparer det norsk natur og det gir oss muligheter til å bygge opp en miljøvennlig industri. Vi trenger ikke nye tørrlagte elver for å sikre de grønne arbeidsplassene. Vi kan skape dem ved å bruke energien vi har mer effektivt.

Kortreist kraft, frigjort av en kraftfull satsing på energieffektivisering kan i Nordland brukes i nedlagte gruver, som for eksempel i Sulitjelma, til å betjene noe av Europas databehov. Kraftoverskuddet kan eksporteres som bits og bytes i stedet for elektroner som må fraktes gjennom kraftlinjer som kan komme til å gå gjennom verdifull natur.

Men Roar Flåthens utspill forteller oss også noe annet. Det forteller at debattklimaet er i endring. Hadde Flåthen sagt det samme for to år siden, ville han blitt fremstilt som ansvarsløs. Og selv om Naturvernforbundet vokser, og selv om vi har et større miljøengasjement enn for bare noen år siden, har vi en jobb å gjøre. Vi må vinne en større del av opinionen. Det er slik vi kan klare å overbevise våre politikere. Det er vår jobb å mobilisere folk til kamp for naturen og miljøet.

I lokalvalget må dere finne fram miljøheltene på partienes lister. Hei dem fram og stem dem inn. Vi må sørge for at det lønner seg å bli en miljøhelt blant politikerne. Ved Stortingsvalget gikk de grønneste partiene tilbake. I 2011 er det miljøsinkene som skal gå tilbake, ikke de som tar framtida på alvor!

En seier kan ikkje vara evig veit du!

Noe av det som av og til gjør det litt tungt å drive natur- og miljøvern er at vi stadig må forsvare våre grønne seire igjen og igjen. For som tidligere justisminister og Venstre leder Odd Einar Dørum sa det så treffende på 30 årsmarkeringen vi hadde for Altaaksjonene 14. januar i år. “De gode sakene i verden må vi sloss for igjen og igjen. De dumme kommer stort sett av seg sjøl.”

Enten det er en vei som er stansa, ei elv som er verna eller det stadige maset fra oljeindustrien om å få sette oljeborrene i havbunnen utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Grønne seire må forsvares hele tiden. Så lenge elva renner fritt er den i noens øyne bortkasta kilowattimer. Derfor sitter NVE med en bunke på nærmere 700 søknader om bygging av småkraftverk. Derfor har landsstyret foreslått at vi skal intensivere innsatsen vår mot den hemningsløse støvsuginga av landets små elver og bekker.

Både elsertifikatene som regjeringen har inngått samarbeid med svenskene om og tanken om Norge som Europas grønne batteri gjør det tvingende nødvendig å få på plass et langt bedre konsesjonssystem for kraftutbygginger. Selv om vi har vært positive til innføring av grønne sertifikat har vi hele tiden sagt at vannkraft ikke må inkluderes. Norsk vassdragsnatur har lidd nok.

Vassdragskampen har vært et av Naturvernforbundets varemerker i mange år. Få andre land har elver som vi i Norge. Den norske naturen med sine store høyder og dype djuv har gitt oss dette i gave. Mange elver har vi mistet til kraftutbyggerne, men våre kamper har ikke vært forgjeves. Nær 400 vassdrag har vi klart å få vernet!

Raundalselva i Voss er ei av dem. Elva ble verna som en del av Vossovassdraget i Verneplan 3 i 1986. Nå vil et knapt flertall i kommunestyret bygge ut elva. I sommer padla jeg i elva som visstnok er Norges beste elv for padlere. Riktignok satt jeg trygt foran i en kajakk med en som hadde kontroll på det hele bak meg, men jeg må si jeg skjønner padlerne som sammen oss kjemper mot kraftutbygginga og for fortsatt vern. Men det er ikke bare padlerne som har bruk for elva

Raundalen som elva renner gjennom er mangfoldig: området spanner fra elvenatur og bekkekløfter via både bar- og løvskog til fjellnatur med inngrepsfrie områder og villrein. Vi finner gammel furuskog med 350 år gamle trær, rik edelløvskog, med stort potensial for funn av sjeldne og truede sopp- og fuglearter.

Lokallaget vårt på Voss står på for å sikre fortsatt vern av elva. Jeg krysser armer og bein for at de klarer det. Men dessverre er det ikke bare i Voss politikere og kraftutbyggere ønsker å oppheve vernet av de mest verdifulle elvene våre. Jeg er bekymret over at stadig flere politikere i både Høyre og Fremskrittspartiet det siste året har foreslått å bygge ut verna vassdrag, mange ganger har de fått følge av folk fra både Ap og Sp.

Vi er beredt til å forsvare våre grønne seire. Elver ble ikke verna for at de skulle få renne fritt i 10 – 20 år. De ble verna for all ettertid.

Mer naturvern

Du ska itte trø i graset. Spede spira lyt få stå. Mållaust liv har og ei mening du lyt sjå og tenkje på, skriver Einar Skjæraasen fra Skjæraasen i Østre Trysil.

Vi sloss ikke for naturen først og fremst fordi den er pen. Vi sloss for den fordi den er livsviktig. Daglig gir den oss noen tjenester vi er helt avhengige av for å leve. Den renser lufta vår, renser vannet og gir oss muligheten til en trygg og sikker matproduksjon. For å nevne noe.

”De spiser av skogene mine. Seks gravemaskiner kom og spiste av skogene mine. Gud hjelpe meg for en skapning på dem. Hoder uten øyne og øynene i baken. De svinger med kjeftene på lange skaft og har løvetann i munnvikene.” Det er ikke bare Hamardikteren Rolf Jacobsen som er blitt skremt av naturinngrepene vi ser gripe om seg.

Selv blir jeg skremt når flere nå prøver nå å sette naturvernet opp mot klimatrusselen. Kraftutbyggere og andre prøver seg med at naturen må vike om vi skal løse klimaproblemet. Det vitner om en total mangel på helhetssyn og forståelse for den livsviktige betydningen av en frisk og intakt natur. Vi kan ikke løse det ene problemet ved å ofre det andre. Vi løser ikke klimakrisen ved å ofre naturen, og vi stanser ikke artsutryddelsen ved å la utslippene øke. De henger uløselig sammen. Disse to utfordringene forsterker hverandre om ikke begge løses.

Naturvernforbundet har en viktig jobb her. Vi må lage de gode prinsippene og vise vei, for vi har påtatt oss å bidra til å løse natur- og miljøutfordringene i sin helhet.

Tidligere i år kom det en viktig utredning fra et offentlig utvalg: Tilpasning til et klima i endring. Det er dessverre for sent å stanse klimaendringene helt. Uansett hva vi gjør går vi mot en økning i den globale middeltemperaturen de neste 100 årene. Vår oppgave nå er å sikre at oppvarmingen blir lavest mulig og at konsekvensene blir minst mulig. I et slikt perspektiv blir det for eksempel viktigere enn før å stanse nedbyggingen av våtmarksområdene rundt om i landet. Deres rolle er uhyre viktig for å minimere konsekvensene av en flom. Og flommer som vi har opplevd i Trøndelag de siste ukene vet vi det blir fler av i årene framover. På samme måte gjør klimaendringene det enda viktigere å unngå oljeboring i våre sårbare nordområder, naturen har mer enn nok med å overleve den raske temperaturøkningen. Slik er det også for artene i høyfjellet, som får det stadig varmere. Når de allerede presses av høyere temperatur, kan hyttebyggingen bli den berømte dråpen eller vippepunktet, som forskerne kaller det.

Med klimaendringene trenger vi mer naturvern – ikke mindre!

Akkurat som naturen er Naturvernforbundet en mangfoldig organisasjon. Det finnes mange grunner til at folk melder seg inn og engasjerer seg. Noen gjør det fordi de vil ta vare på

nærnaturen, hundremeterskogen, noen fordi de vil ha en sykkelvei på vei til jobb, noen fordi de frykter klimaendringene, noen fordi vi er vitne til den sjette største artsutryddelsen i jordas historie og noen fordi de vil gi barna sine en giftfri oppvekst. Summen av dette og det at vi er en demokratisk organisasjon, gjør at vi er i en unik posisjon til å tenke helhetlig om de utfordringene vi står ovenfor. Det at vi kan dekke mange miljøraker, at vi i takt med flere og nye miljøproblemer har utvidet vårt arbeid, men uten å miste det iherdige naturvernarbeidet, det vitner om styrke.

Organisasjonen

Vår aller viktigste styrke i arbeidet er medlemmene våre. Det er dere. De siste årene har Naturvernforbundet vært i vekst. I dag er vi 19.600 medlemmer, det er flere enn på lenge. De siste årene har vi fått flere nye lokallag, blant annet to her i Hedmark. Dette gir oss økt styrke og større slagkraft i kampen for norsk natur.

Men vi må få med oss flere. Vi må få med oss dem som bruker sommerferien i den norske fjellheimen, som leter seg frem til den økologiske melka på butikken, som fryder seg over den første hestehoven og som kjenner skuldrene synke noen centimeter ved lyden av en drønnende foss eller ved stillheten i en sildrende bekk. De som googler frem kunnskap om global oppvarming for å lese mer, og de som bare er bittelitt bekymret for framtida og de som ikke vil la den nye veien gå over blomsterenga de nyter synet av. Vi trenger dem alle, og de trenger vårt arbeid. Tenk hvor mange av dem som ikke er med bare fordi de aldri er blitt spurt. Gå ut, spør dem!

I miljø-Norge er Naturvernforbundet i en særstilling. Vi er den eneste demokratiske og landsomfattende organisasjonen for voksne. Våre fylkes- og lokallag gir oss muligheter til å følge miljødebatten på en helt annen måte enn andre organisasjoner kan. Jo, mangfoldet i den norske miljøbevegelsen er en styrke, men ubeskjeden nok, vil jeg si at den demokratiske miljøbevegelsen, vi i Naturvernforbundet er selve hjertet for "rørsla." Vi sikrer at flere kan engasjere seg og gjøre en jobb for vår felles sak. Det gir oss også et ansvar. For vi er kanskje den enkleste kanalen for det miljøengasjementet vi vet finnes – hos oss kan folk få engasjere seg litt eller mye, ved å spise lokalprodusert mat eller ved å avsløre ulovlige søppelfyllinger. Tenk på alle dem som ikke er med i Naturvernforbundet fordi ingen spurte om de ville bli med?

Uten de mange hundre tillitsvalgte og frivillige i Naturvernforbundet ville norsk natur vært fattigere, norske elver tørrere, klimautslippene høyere, jernbanesporene kortere, kollektivtrafikken dårligere, fiskebestandene mindre og miljøgiftproblemene alvorligere.

Vårt arbeid lykkes når vi har utholdenhet, faglig grundighet, sterkt engasjement og mot til å stå oppreist i stormen. En lang rekke av dere har sloss i mange år, møtt mye motgang, men stått han av. Det har vært avgjørende for mange av de seirene vi har hatt de to siste årene.

I Møre og Romsdal har lokallag av Naturvernforbundet jobbet for å ta vare på den trua elvemuslingen. En liten pusling som er en viktig del av naturens eget vannrensesystem. Da Naturvernforbundet oppdaga at et av veivesenets nye kryss på europaveien mellom Sunnmøre og Østlandet, ikke langt fra Skodje, trua den lokale forekomsten av den trua muslingen, ble arbeidet stansa og elvemuslingene tatt hånd om.

En liten ubetydelig seier sier kanskje du? Tja, men det er summen av alle slike små og store trusler som har sendt elvemuslingen inn på den norske rødlista over truede arter. Og det er summen av tiltak vi får satt i verk som vil få den ut av rødlista igjen.

Naturglede er et viktig stikkord for mange av våre lag. I sommer arrangerte fylkeslaget i Buskerud slåttekurs på Ryghsetra for 18 gang! Mange har i årenes løp fått opplæring i å slå enga med ljå. Med opptil femti forskjellige planter på én kvadratmeter, høres slåtte-markene ut som et lite stykke Amazonas. I løpet av det forrige århundre mista vi om lag 90 prosent av slåtte-markene våre. De dyrkes opp eller bygges ned. Naturtypen tok form da vi starta med slått, den gangen bronsealder gikk over i jernalder for 2500 år siden. Denne naturtypen som tidligere dekket store deler av landet vårt er i ferd med å forsvinne i løpet av hundre år. Nå er slåtte-marka blitt en såkalt 'utvalgt naturtype', noe regjeringa har bestemt vi skal ta ekstra godt vare på. Det skjedde blant annet takket være Naturvernforbundets innsats.

I Oslo inviteres tur-folket til å ta et sidesprang i Oslomarka, til de mange eventyrskogene som Naturvernforbundet har kartlagt.

Eventyrskogene og tiår med papirarbeid ga Oslomarka en egen lov som skal beskytte dette fantastiske turområdet for framtid-as-generasjoner. Selv skogguden Pan har grunn til å være takknemlig, skulle jeg tro.

"Skogguden Pan, han med fløytespillet i trærne,

Finner vi ham på Hedemarken?" spør Rolf Jacobsen i diktet "Tanker ved Ånestadkrysset", som ligger en kort kjøretur herfra. Og han svarer.

"Tror ikke det. Prøv lenger øst.

*Bortafør Ånestadkrysset, der langskogene tar til.
Gjennom Elverum og Trysil helt til Botniska viken
kan du høre sangen i trekronene, lyden
med eventyr i.*

*For ved Ånestadkrysset i Løten begynner Taigaen.
(Visste du det?) Det euro-asiatiske barskog-beltet,
jordklodens grønne skjerv rundt halsen.
Som ikke ender før i Stillehavets bølger,
ved Vladivostok.*

*Tenk over det, neste gang du ser elgskiltene,
at nå er det treskygge, skogsfugl og maur halve
jordkloden rundt. Pans rike. Vårsøget i trekronene.
Lengselsfullt, ofte hissende. Det drar i deg.*

Det er ikke bare taigaen som strekker seg langt herfra og rundt kloden. Det gjør også miljøengasjementet, og vår organisasjons arbeid. Naturvernforbundet jobber ikke bare her i Norge.

Vi har gjester fra Hviterussland og Russland på landsmøtet. Våre hviterussiske partnere jobber blant annet mot bygging av et nytt atomkraftverk i landet, og forteller om alvorlige

overgrep som arrestasjoner, raiding av kontorer og overvåkning fra myndighetene i dette arbeidet.

Vår russiske gjest kommer fra Kola, og jobber sammen med Naturvernforbundet for å styrke miljøvernet i Arktis. Denne organisasjonen er også med i det viktige arbeidet for å legge ned de farlige atomreaktorene på Kola. I sin hverdag opplever de overvåkning og direkte motarbeidelse fra lokale myndigheter når de vil fortelle sine budskap.

Det er ikke til å fatte at folk trues eller forfølges for det de tror på. I noen av de landene Naturvernforbundet jobber i risikerer våre kollegaer å bli forfulgt, satt i fengsel og i verste fall drept for sitt engasjement. I Russland har våre kolleger, opplevd å miste jobben, blitt truet med at barna skulle bli tatt fra dem, blitt slått helseløs og få kontorene ransaket av sikkerhetspolitiet.

Jobben vi gjør med å spre den demokratiske miljøbevegelsens ideer har bare blitt viktigere etter 22. juli. Mer demokrati og mer åpenhet var Statsministerens første svar på terrorangrepet. I det demokratiet skal og vil vi spille en rolle, også i land der den grunnleggende trygghet som ble rokket ved for en drøy måned siden, bare er en fjern drøm. Vi skal sammen vise at det nytter.

De rødgrønne

Den rødgrønne regjeringa har nå sittet med makta i seks år. Og tro meg, det har vært gleder og det har vært sorger.

Vi har fått vern av Trillemarka, men venter spent på vern av flere unike skoger.

Vi har fått naturmangfoldloven, men håper den også skal komme rovdyra til gode.

Vi har to ganger stansa oljeindustriens inntogsmarsj i Lofoten, Vesterålen og Senja, men sloss fortsatt mot oljeborrene langs kysten av Finnmark, på Møre og langs Helgeland.

Vi har fått vern av Vefsna, men småkraft bygges ut over en lav sko

Vi har fått milliarder til vern av regnskog i klimaets navn, men her hjemme startes gasskraftverkene og utslippene går opp.

Kjære Jens, Kristin og Liv Signe. Vi sier takk for nasjonalparkene, for regnskogsmilliardene, for motet i kampen mot oljeindustrien utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, og ikke minst takk for en sterkere lovfesta beskyttelse av norsk natur. Det er to år igjen til stortingsvalget. Dere har vist oss at dere kan hvis dere vil! Bruk de to neste årene flittig. Om tredve år, i 2040, skal dere kunne se dere tilbake og si at dere så farene som truet, dere nektet å høre på alle de som sa det var for vanskelig, ja nesten umulig å gjøre noe med problemene. Tvert imot satt dere Norge på en ny kurs.

Men da må dere snu utslippsveksten til reduksjon, dere må ta vare på skogens innbyggere gjennom å gi dem det vern de trenger og dere må beskytte de sårbare havområdene langs vår vidstrakte kyst mot oljeindustriens stadige tørst.

Det er en del som gjenstår før vi er inne på den nye kursen! Dere har flertall, bruk det.

Vi står klare med flere hundre tillitsvalgte og 90 lokallag som er sultne på flere seire. Som igjen ønsker å vise at det nytter! Vi skal vise, som dikteren Ingeborg Refling Hagen fra Tangen sier, at Livet svikter ikke livet.

*Våren skjelv i alle lier,
sevja stig og borken slepp.
Gutten skjær seg seljefløyte,
jenta speiler seg i bekk.
Livet kommer att og atter,
her er viltert gry igjen.
Livet svikter ikke livet,
bare livet tror det kjem.*

Jeg gleder meg til å legge planer for nye seiere sammen med dere, jeg gleder meg til å feire de vi har fått de siste årene. Jeg gleder meg med dere over alt det vi skal få til.

Godt landsmøte!